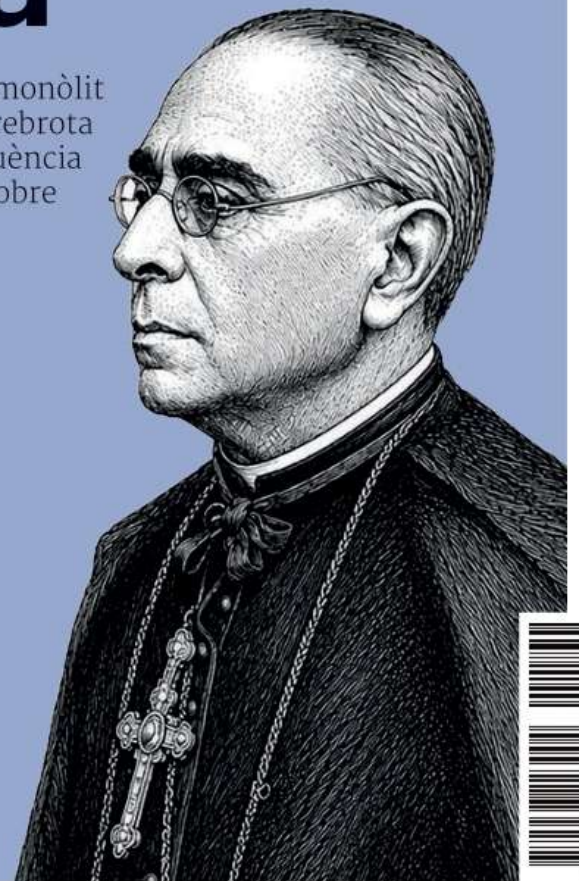
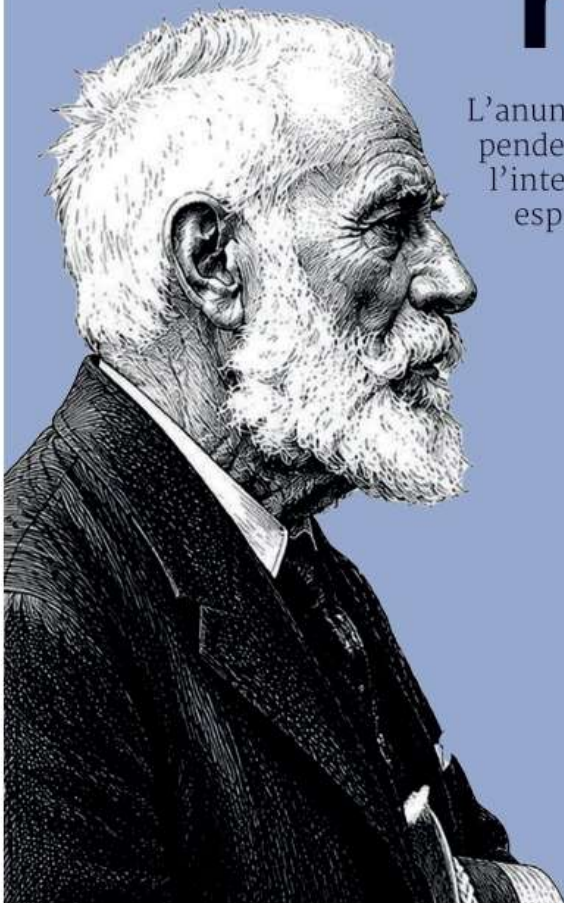

Gaudí i el bisbe Torras i Bages, amistat i admiració mútua

L'anunci de la construcció del monòlit
pendent a la Sagrada Família rebrotà
l'interès per la profunda influència
espiritual del bisbe de Vic sobre
l'arquitecte

P 8-12

LLEÓ XIV

“Catalunya Cristiana” i
Ràdio Estel seran presents
a l'avió papal durant el
viatge apostòlic a l'Estat
espanyol

P 4

REPORTATGE

Montserrat Torrent
compleix el somni de la
seva vida: la inauguració
de l'orgue de Sant Felip
Neri

P 24-26

De la crisi del dejuni del 1894 a la fundació del Cercle de Sant Lluç, la complicitat entre l'arquitecte i el venerable prevere marca el Modernisme cristià

DUES VIDES CREUADES: DE LA TEOLOGIA DE TORRAS I BAGES A LA “BÍBLIA EN PEDRA” DE GAUDÍ

TATE CABRÉ I MASSOT

Compartien visió espiritual, catalanisme militant, activisme social i feien seva la frase “Catalunya serà cristiana o no serà”, que encara avui presideix la façana del santuari de Montserrat. La interacció entre l'arquitecte Antoni Gaudí i el bisbe vilafranquí de Vic, Josep Torras i Bages, és un dels temes recurrents de l'any Gaudí 2026. Torras i Bages va ser una figura clau i un far intel·lectual per al grup de creadors del Modernisme cristià, i va exercir

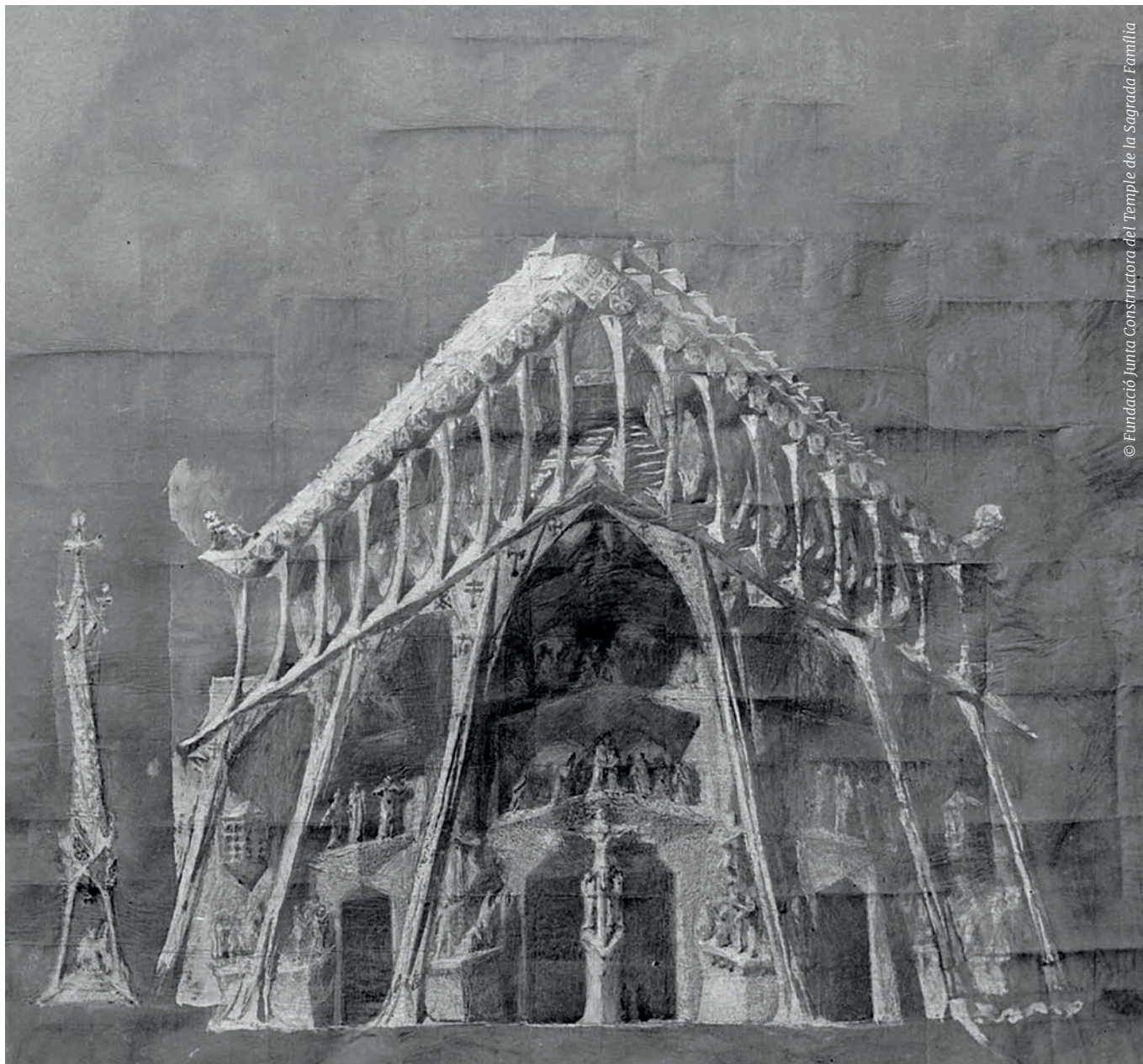
un impacte directe en la concepció que tenien de l'art i de la societat, molt especialment Gaudí.

I a principis de maig Torras i Bages va tornar a ser notícia amb l'anunci que va fer la Sagrada Família que finalment es farà realitat el monument de més de 20 metres d'alçada! que va proposar Gaudí el 1916, per a la cantonada de la façana de la Passió —carrer Sardanya— amb el carrer Provença, i que s'ha anat posposant al llarg de les últimes dècades. Es tracta d'un monòlit coronat per una creu amb un bust del bisbe a la base.

L'arquitecte Jordi Bonet Armengol, que va ser director i coordinador de les obres de la Sagrada

Família entre el 1984 i el 2012, ja havia reivindicat la construcció del monument el 2014, amb motiu d'un congrés sobre Gaudí, i l'activista catalanista Joan Maluquer, president de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, ho va fer l'octubre del 2025, en l'acte celebrat a la Sagrada Família de l'atorgament del premi Abat Marcet al millor llibre religiós en llengua catalana al teòleg i biblista Armand Puig pel seu llibre *Antoni Gaudí, vida i obra* (Studia Gaudiniana, 2024).

Per a Joan Maluquer, l'Any Gaudí 2026 és una ocasió per recordar la figura del Dr. Josep Torras i Bages, l'impulsor i creador de la Lli-

© Fundació Junta Constructora del Temple de la Sagrada Família

Antoni Gaudí va proposar el 1916 un monument de més de 20 metres d'alçària dedicat a Torras i Bages a la cantonada de la façana de la Passió de la Sagrada Família amb el carrer Provença, tal com mostra el dibuix.

ga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat (1899), just abans de ser nomenat bisbe de Vic: “Sense la intervenció providencial de Torras i Bages l’any 1894, no sé si avui podríem parlar del temple de la Sagrada Família. Torras i Bages va tenir un paper crucial, amb els bisbes Urquinaona i Morgades al segle XIX, per tenir una Església autènticament encarnada a Catalunya.”

Com es va forjar el tàndem Gaudí-Torras i Bages? Gaudí i el seu amic encara prevere tenien una forta sintonia i relació personal com ho palesen els dibuixos de Ricard Opisso on el religiós apareix dibuixat, amb el pare i la neboda

de Gaudí, o amb Gaudí i el comte de Güell.

Armand Puig i Tàrrach, nomenat pel papa Francesc president de l’AVEPRO, l’Agència de la Santa Seu per a l’Avaluació i la Promoció de les Universitats i Facultats Eclesiàstiques, amb seu a Roma, és considerat un dels grans experts en la dimensió espiritual de Gaudí. Va impartir el 7 de maig passat la conferència *El bisbe Torras i Bages i Antoni Gaudí: dues vides creuades* a l’ISCR, Institut Superior de Ciències Religioses de Vic, amb motiu de l’any Gaudí 2026. Va explicar que “els contactes entre Gaudí i Torras i Bages es van intensificar quan aquest últim exercia com a prevere

i va tenir un paper important en l’acompanyament espiritual de l’arquitecte durant una profunda crisi personal l’any 1894”. Anant més lluny, Puig va considerar Torras com el gran mentor espiritual de l’arquitecte: “Aquest suport hauria estat decisiu per ajudar Gaudí a refermar la seva dimensió religiosa i integrar-la plenament en la seva concepció artística. El mestratge de Torras i Bages sobre Gaudí s’ha posat especialment en relleu, ja que el bisbe de Vic va exercir una influència doctrinal i espiritual que es reflecteix en el simbolisme i la càrrega teològica de moltes de les obres de l’arquitecte.”

Així doncs, el sacerdot i després

Agustí Codinach

Primer Misteri de Glòria del Rosari Monumental de Montserrat.

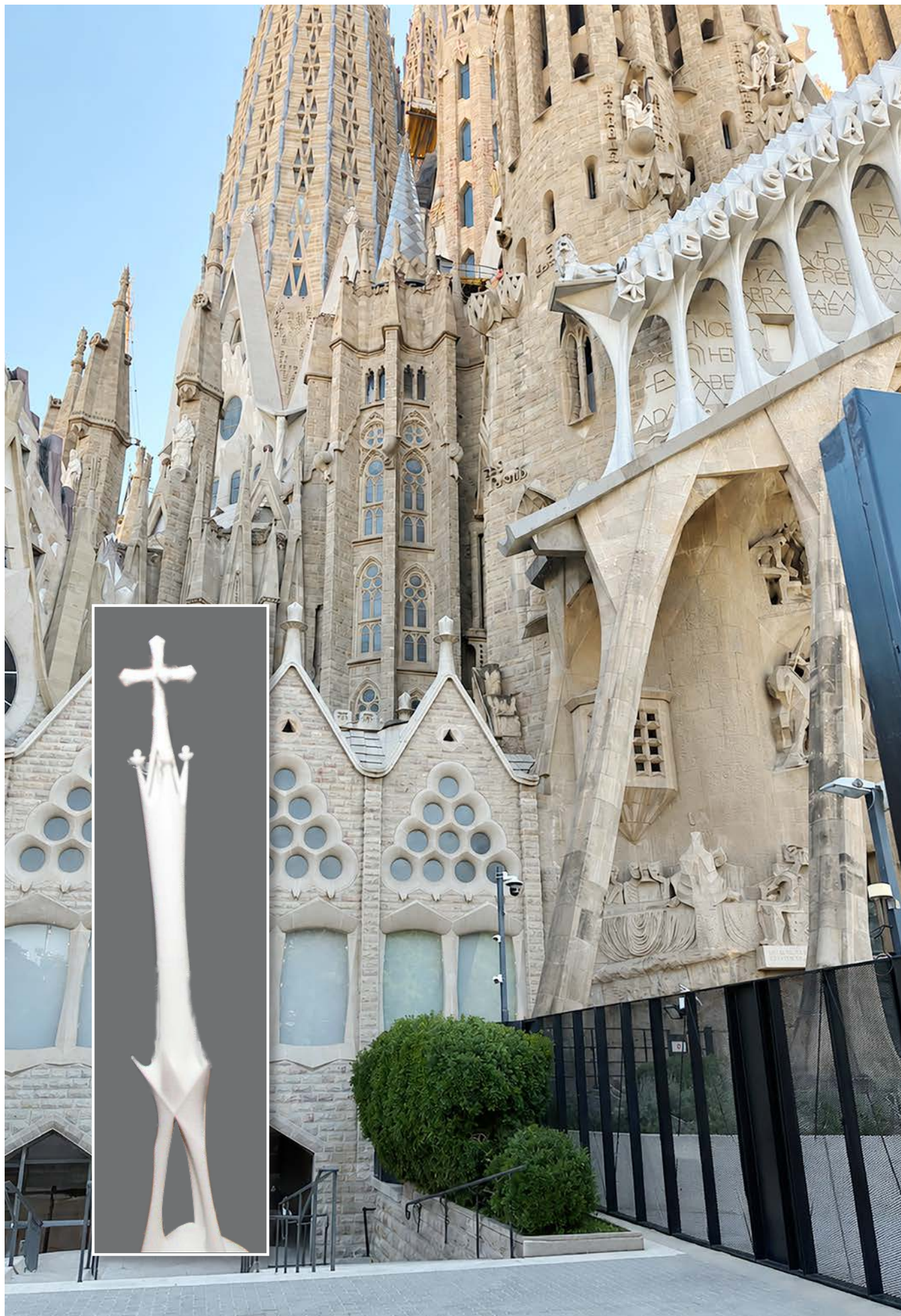
JOAN MALUQUER
“Sense la intervenció providencial de Torras i Bages l’any 1894, no sé si avui podríem parlar del temple de la Sagrada Família”

ARMAND PUIG
“El bisbe de Vic va exercir una influència doctrinal i espiritual que es reflecteix en el simbolisme i la càrrega teològica de moltes de les obres de l’arquitecte”

bisbe de Vic Josep Torras i Bages va donar suport espiritual a Gaudí, però pel costat terrenal també li va fer molts encàrrecs. Tot el que Gaudí cobrava, però, d’aquestes obres, ho feia servir per pagar les obres de la Sagrada Família. Junts van cofundar institucions vitals i van engegar projectes que encara perduren més d’un segle després com el Cercle Artístic de Sant Lluç, la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, l’últim misteri de dolor del Rosari monumental de Montserrat, la reforma de la façana de la Seu de Manresa o les pintures de Sert a la catedral de Vic, on el religiós vilafraquí va voler ser enterrat, i avui el seu sepulcre és objecte de culte. D’altres obres es van perdre, con els fanals de Gaudí per a la plaça de Vic, que van ser destruïts per la dictadura de Primo de Rivera, o el campanar de Manresa, durant

la Guerra Civil. Es tractava d’una imponent agulla piramidal d’estil neogòtic que coronava una torre, i que transformava l’aspecte global de la façana. Havia estat projectat per l’arquitecte Alexandre Soler i March amb l’assessoria de Gaudí, que es va desplaçar a Manresa amb tren per desig exprés de Torras i Bages. I també hi va haver projectes conjunts que no es van arribar a fer, com el fallit palau episcopal de Vic.

Gaudí va estar a l’ombra de tots aquests projectes de Torras i Bages com a arquitecte de confiança; i viceversa, la càrrega teològica de l’eclesiàstic impregna el discurs espiritual de Gaudí al temple de la Sagrada Família, la seva “bíblia en pedra” i va ser crucial en alguns moments de la biografia de Gaudí, com el 1894, quan el reusenc va estar a punt de morir d’inanició per un dejuni quaresmal exagerat. ■

Segons fonts de la Sagrada Família, aquest és el lloc aproximat on s'ubicarà el monument dedicat a Torres i Bages, que tindrà 20 metres d'alçària.

1893. El Cercle Artístic de Sant Lluç

El Cercle Artístic de Sant Lluç es va fundar l'any 1893 sota el guiatge espiritual del bisbe Torras i Bages, amb Antoni Gaudí com el seu membre més il·lustre i devot. La idea era reunir els artistes d'ideologia catòlica militant, com Gaudí o els germans Llimona, per tal de contrarestar la bohèmia artística del "Cafè dels 4 Gats" que representaven personatges com Ramon Casas, Santiago Rusiñol o Pablo Picasso. Aquest últim li va dedicar a Gaudí unes caricatures molt punyents. En una de les seves últimes fotografies, Antoni Gaudí apareix amb un aspecte humil i recollit, vestit de negre i amb un ciri a la mà, participant en la processó de Corpus del 1924 davant de la catedral de Barcelona, amb el Cercle de Sant Lluç.

1894. El dejuni quaresmal de Gaudí que quasi el porta a la mort

Va ser precisament Torras i Bages qui va aconseguir "treure'l" d'aquella situació extrema. Ho va fer apel·lant a dos arguments que van convèncer l'arquitecte: en primer lloc, l'autoritat moral, ja que com a confessor i director espiritual, Torras i Bages li va fer veure que el seu sacrifici ja no era una mostra de virtut, sinó una imprudència que ratllava el pecat de suïcidi. L'argument segon va ser la "missió divina": que la seva vida no li pertanyia a ell, sinó a l'obra que Déu li havia encomanat. Torras i Bages li va fer veure que si moria de gana, deixaria la Sagrada Família inacabada, i que el seu deure cristià era sobreviure per completar el temple.

1896–1916. El Rosari monumental de la Mare de Déu de Montserrat

L'any 1896 es va començar a gestar el Rosari monumental de Montserrat, un projecte monumental a l'aire lliure que va comptar amb la implicació directa de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, fortament impulsada per Torras i Bages. Gaudí es va fer càrrec del Primer Misteri de Glòria —la Resurrecció de Crist—, una de les obres més cimals del conjunt. Gaudí, que va comptar amb l'ajuda de l'escultor Josep Llimona per a la figura de Jesús ressuscitat, va dissenyar una impressionant cova excavada a la mateixa roca de la muntanya, tancada per una reixa de ferro forjat que simulava una xarxa de pescadors. Aquesta obra, que sintetitza el diàleg de l'arquitecte amb la natura i la litúrgia, va rebre el vistiplau i l'elogi de Torras i Bages, que veia en el projecte montserratí la màxima expressió de l'art sacre integrat en el paisatge de l'ànima catalana.

1899. La Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat

L'any 1899 es va fundar la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, una entitat clau per al catalanisme catòlic que va néixer sota la inspiració i el guiatge doctrinal del bisbe Torras i Bages. Antoni Gaudí, profundament alineat amb els valors de l'associació, en va ser un dels membres fundadors més actius i devots, trobant-hi un espai idoni per conjuminar la seva fe militant i el seu amor a la pàtria. L'objectiu de la Lliga era espiritualitzar la vida pública catalana i posar la cultura i les arts al servei d'un ideal cristià, un propòsit que l'arquitecte va plasmar directament en el simbolisme de la seva obra. La petjada d'aquesta institució ha perdurat al llarg de més d'un segle.

1910. Els fanals de Gaudí per a la plaça de Vic

L'any 1910, amb motiu de la celebració del centenari del naixement de Jaume Balmes, el bisbe Torras i Bages va propiciar un nou encàrrec per a l'arquitecte de la seva màxima confiança: el disseny d'uns monumentals fanals de ferro forjat i basalt de Castellfollit de la Roca per a la plaça Major de Vic. Gaudí va projectar dos fanals espectaculars que combinaven la robustesa de la pedra amb formes organicistes i elements de forja altament simbòlics, coronats per la seva clàssica creu de quatre braços. Malauradament, el rastre d'aquesta obra es va perdre l'any 1924, quan van ser enderrocats sota el pretext del seu mal estat de conservació i enmig del context polític de la dictadura de Primo de Rivera, que veia amb recel qualsevol símbol associat al catalanisme catòlic de l'entorn de Torras i Bages.

1916. L'última pastoral del teòleg, "La ciència del patir"

L'última pastoral del teòleg, *La ciència del patir*, que va signar just abans de morir, va impressionar tant Gaudí, que aquest va decidir dedicar-li el monument del qual hem parlat al principi. Aquest text sobre el dolor i la condició humana ha estat molt estudiat pel filòsof i teòleg Francesc Torralba, que l'ha analitzat en textos i conferències sobre el sofriment, l'espiritualitat i la tradició intel·lectual cristiana catalana. Torralba va publicar el 2023 el llibre *La façana de la Glòria de la Sagrada Família. Fonts espirituals i teològiques de l'escatologia d'Antoni Gaudí* (Studia Gaudiniana), derivat de la seva tesi doctoral a la Facultat Antoni Gaudí de l'Ateneu Universitari Sant Pacià. El llibre estudia el simbolisme espiritual i escatològic de la futura façana de la Glòria, encara pendent de construcció.

1925. Les donacions de Gaudí en sufragi de l'ànima dels seus pares

El 1925, un any abans de la seva mort, Gaudí va fer donació de dos "beneficis" al santuari de Misericòrdia de Reus i a la parròquia de Sant Jaume de Riudoms/ermita de Sant Antoni amb tots els béns patrimonials que li quedaven —excepte els essencials per viure— amb la finalitat que es resés a perpetuïtat la visita espiritual de la Mare de Déu de Montserrat escrita per Torras i Bages a la seva mare a Reus, i al seu pare a Riudoms, d'on eren originaris respectivament. A la cúria de Tarragona li va regalar 35 obligacions del FFCC d'Almansa a València i Tarragona perquè la visita es resés a Reus; i la casa del poble i dues peces de terra de Riudoms, juntament amb les accions del pantà de Riudecanyes, perquè la visita es resés a Riudoms. Tots aquests béns donats procedien de l'herència rebuda del seu pare. Els béns procedents de l'herència de la mare ja s'havien venut l'any 1878, just quan va acabar la carrera.